Landbouwtafels en grootouderdenken

Wat hebben we geleerd en hoe gaan we verder ?

Landbouwgroep
Grootouders voor het klimaat

Wat vooraf ging

Op 5 december 2024 organiseerde de kerngroep landbouw van de klimaatgrootouders hun eerste ‘landbouwdag’. Hiermee zetten ze het thema landbouw nog wat sterker op de kaart van GvK.

Tijdens de voormiddag werkten een tiental geïnteresseerde grootouders en sympathisanten enthousiast mee op de landbouwcoöperatieve in de Herpendalvallei, een samenwerkingsinitiatief tussen 6 Bierbeekse Bio boer.inn.en.

Ondanks het slechte weer was dit een mooie ervaring van uitwisseling en verbinding tussen deelnemers en boeren.

Samen aan de slag in de Herpendalvallei. Dank aan de landbouwbrigades die dit mogelijk maakten. Foto Laura Van Damme

In de namiddag dachten 40 deelnemers – vooral grootouders – na over ons voedsel en wat we als klimaatgrootouders zouden kunnen doen om gezonde voeding te verzoenen met een eerlijk loon voor de boer(in) en een landbouwmodel dat binnen de grenzen van onze planeet blijft.

Grootouderdenken als trigger

Met een boeiend verhaal over “grootouderdenken” leidde prof. Karel Arnaut (sociale en culturele anthropologie – K.U.L.) deze tafelgesprekken – we hadden 4 tafels - in.

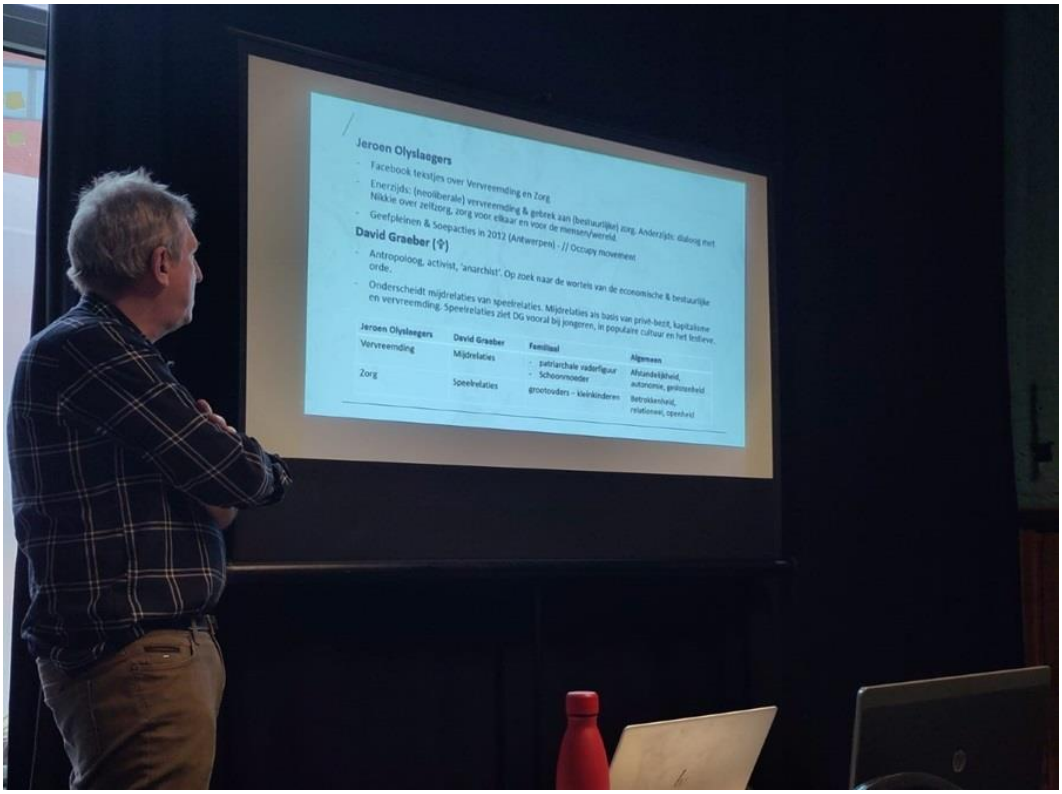

Karel Arnaut over grootouderdenken. Foto Laura Van Damme

‘Grootouderdenken’ is een nieuw begrip dat voor het eerst opdook bij auteur Jeroen Olyslaegers (zie kader). Karel Arnaut klaarde het verder uit door op zoek te gaan naar wat ons als grootouders zo uniek maakt in de samenleving.

“Ze zegt: “Het wordt tijd voor een eigen lobby,
ver weg van het tuinieren in de tuin, van de korte termijn en de angst.
Ja, het is al vaker gebeurd dat democratische leiders te zwak bleken voor zorg op lange termijn.
Intussen sterven bijen in de tuin, aan de grenzen van een veld of in ons eigen hoofd.”
Ze fluistert dit in jouw oor :
“Het wordt tijd voor een eigen lobby
*Een die doet aan **grootouderdenken**, zoals jij en ik.*
Een die niets heeft met het venijn
Van de winst, het groeimodel en het exploiteren, tot de dood
Ons van deze plek scheidt.”

Jeroen Olyslaegers, 2023

‘Grootouderdenken’ kan met andere woorden een kader creëren van waaruit we als grootouders onze engagementen beter gestalte kunnen geven. Wie zijn we? Wat willen we? Waarom verdienen we een plaats in het maatschappelijk debat en waar zetten we op in?

De landbouwtafels brachten een rijke oogst aan ideeën

De gesprekken tijdens (maar ook na) de landbouwtafels brachten zeer veel op gang. Ze resulteerden in **17 voorstellen** voor engagementen waarmee we als klimaatgrootouders aan de slag konden gaan. Ze pasten in de **4 thema's** die vooraf met de ganse groep werden uitgekozen:

1. Hoe kunnen we meer verbinding creëren en meehelpen om de **polarisatie i**n het landbouwdebat een halt toe te roepen ?

2. Wat kunnen we doen om de omslag naar een meer **plantaardige voeding** te stimuleren?

3. Hoe kunnen we beginnende boeren helpen aan **betaalbare landbouwgrond**?

4. Kunnen we een bijdrage leveren om boeren aan een correct loon te helpen? Welke **verdienmodellen** stellen we voor?

Het was zonder meer duidelijk dat het merendeel van de deelnemers zich zeer bewust waren dat er veel kan en moet veranderen en dat de klimaatgrootouders hierin een rol van betekenis kunnen spelen. Dit vooral via verbinding en samenwerking. Verschillende deelnemers gaven ook aan dat ze bereid waren om daadwerkelijk mee te werken.

Hoe verder ?

De lezing van Karel Arnaut maakte zeer veel los en leverde veel (online) gesprekken en reflecties op over wat "grootouderdenken" voor de werkgroep landbouw betekent. Deze zoektocht naar "grootouderdenken" als toetsingskader voor ons engagement gaat verder en is niet af.

We zochten naar de waarden die we als grootouders nastreven en waarmee we verbinding creëren in onze groep. Ze inspireren ons gemeenschappelijk streven.

Om de bomen in het bos nog te zien, beslisten we om via clustering alle kenmerken onder te brengen in verschillende kernwaarden. Zo kwamen we tot **5 clusters die de brede lading van ons "grootouderzijn" kunnen dekken, ons 'grootouderkader'**.

Kernwaarden	Onderliggende waarden
Zorg	bezorgdheid – verbinding – nabijheid – inclusie – vreugde – samenwerking - empathie
Wijsheid	Zelfkennis – bescheidenheid – geestelijke erfenis – oog voor nuance – tevreden – systeemdenken – geduld – bewustzijn van complexiteit – expertise - ervaring
Onafhankelijk	Ongebonden – vrij zijn – vrije tijd hebben – basisinkomen (pensioen)
Lange termijn denken	Focus op toekomst – verder denken (tweestapsdenken, Karel Arnaut) - regeneratief denken
Intergenerationele verbinding	Interactieve samenwerking tussen generaties – denken in functie van toekomstige generaties – Jongere generaties betrekken bij wat we doen

We willen met de werkgroep zeker niet de exclusiviteit van “grootouderdenken” claimen. Het is voor ons een benadering die helpt om ons doen en laten als (klimaat)grootouder bewuster te kaderen. Het zijn onze toetsstenen die we gebruiken om ons engagement vorm te geven, die bij ons passen en waarmee we aan de slag kunnen.

Wat willen we concreet verder doen?

De **17 voorstellen** van de landbouwtafels zijn getoetst aan ons grootouderkader. Ook de feedback die we ontvingen van deelnemers aan de landbouwtafel is verwerkt.

Op 21 januari 2025 kwamen we opnieuw samen met de werkgroep om knopen door te hakken over ons verder engagement als landbouwgroep binnen de klimaatgrootoudersfamilie. Ons ‘grootouderkader’ en uiteraard ook onze gemeenschappelijke visietekst (De landbouw die we nodig hebben - Grootouders voor het Klimaat) stonden hierbij centraal en versterkten elkaar om tot conclusies te komen. Natuurlijk was er ook het besef dat we niet alles kunnen opnemen en dat we duidelijke keuzes moeten maken enerzijds om onszelf te beschermen, anderzijds om wat we willen doen meer slaagkans te geven.

Op basis van dit overleg zijn **3 thema’s** weerhouden waarmee we in werkgroepen aan de slag zullen gaan:

1. De werkgroep Verbinding ziet de boerderij als publieke ruimte en wil zich inzetten om samen met boeren ontmoetingsplekken te maken waar

-burgers (grootouders, kleinkinderen, anderen) vertrouwd geraken met landbouw, natuur en “landbouwnatuur”

-boeren inspiratie kunnen opdoen (rond samenwerking, community, netwerking, korte keten ...)

-Waar de community (tussen beide) kan versterkt worden.

Tegelijk wil deze werkgroep nagaan of het mogelijk is om met boeren en andere geïnteresseerden op excursie te gaan naar inspirerende voorbeeldbedrijven. Hiermee willen we innovatie stimuleren door van elkaar te leren en door samen te werken. Deze groep zoekt hiervoor verbinding met organisaties die hiermee al bezig zijn.

2. De werkgroep landbouwtafels wil net als vorig jaar overleg en inspiratie bevorderen via gesprekken met klimaatgrootouders en andere geïnteresseerden. De combinatie met praktisch werk op de boerderij willen we zeker behouden. Deze werkgroep zal de inhoudelijk thema’s verder uitwerken en de betrokken actoren of experten bijeen brengen. Diverse landbouwthema’s die tijdens de landbouwtafels naar voren kwamen, zullen hier opnieuw aan bod komen.

3. De werkgroep Support wil haar ondersteunende rol blijven waarmaken voor Voedsel Anders en onze moederorganisatie Grootouders voor het Klimaat. Landbouw en klimaat blijven onze topics. We hopen voor beide organisaties een klankbord te zijn waarbij we

vanuit grootouderdenken inspireren. We willen zo ons voedselsysteem, klimaat en biodiversiteit aan elkaar linken en mee zoeken naar oplossingen.

Oproep om met ons samen te werken !

We eindigen graag met een oproep om mee te werken. Onze nog jonge werking geeft veel voldoening. We zijn er bovendien van overtuigd dat we vanuit grootouderdenken een bijdrage kunnen leveren om onze kinderen en kleinkinderen een leefbaar landbouwmodel na te laten, dat gezonde voeding, een eerlijk inkomen voor de boer en een natuurvriendelijke, verbindende landbouw combineert. Daarvoor doen we het !

Voel je je aangesproken, stuur dan een mail naar landbouw@grootoudersvoorhet klimaat.be. We kijken uit naar uw mail met suggesties of opmerkingen!